

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

УДК 274.5(477):316.74:2
DOI: <https://doi.org/10.17721/sophia.2026.28.1>

Дмитро ВАЛЮХ, асп.
ORCID ID: 0009-0007-6102-024X
e-mail: dimavaluh@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ДУХОВНИЙ ЦЕНТР "ВІДРОДЖЕННЯ" У РЕЛІГІЙНОМУ ЛАНДШАФТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: РЕЛІГІЄЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Вступ. Наголошено, що в сучасних умовах набуло особливої актуальності осмислення ролі новітніх християнських релігійних рухів у процесах соціокультурних трансформацій сучасної України. Умови війни, масштабні міграційні процеси, криза традиційних ідентичностей і посилення глобалізаційних впливів актуалізують потребу в нових духовних орієнтирах і формах релігійної самоідентифікації. У цьому контексті важливе значення має аналіз діяльності неохаризматичних спільнот, зокрема Духовного центру "Відродження", який є одним із помітних суб'єктів сучасного релігійного простору України. Метою статті є аналіз історії становлення, доктринальних засад, організаційних особливостей і суспільної діяльності ДЦ "Відродження", а також визначення його ролі у формуванні духовних орієнтирів українського суспільства в умовах глибоких соціокультурних змін.

Методи. Методологічною основою дослідження обрано міждисциплінарний підхід, що поєднує релігієзнавчий, соціально-філософський і соціологічний аналіз. Використано підходи до дослідження нових релігійних рухів, зокрема концепції індивідуалізації релігійності та медіатизації релігії в епоху глобалізації. Застосування герменевтичного та компаративного методів дало змогу інтерпретувати доктринальні особливості досліджуваної спільноти і визначити її місце у структурі сучасної релігійної різноманітності України.

Результати. У статті показано, що ДЦ "Відродження" належить до неохаризматичного напрямку, який сформувався у межах глобального п'ятидесятиріччя харизматичного руху та набув поширення в Україні в період пострадянських трансформацій. Його віровчення ґрунтується на євангельському християнстві з акцентом на особистісному наверненні, духовному оновленні та харизматичних практиках. Організаційна структура спільноти поєднує централізоване лідерське управління з мережею регіональних громад, а культова практика характеризується динамічними формами богослужіння, активним використанням сучасних медіа та залученням прибічників до соціальної й благодійної діяльності.

Висновки. Доведено, що діяльність ДЦ "Відродження" відображає загальні процеси трансформації релігійності в умовах глобалізації. Показано, що ця інституція пропонує модель релігійності, орієнтовану на емоційно насичений особистісний досвід віри та специфічні форми групової солідарності й взаємодопомоги. Водночас специфіка та методи публічної діяльності цієї організації супроводжуються гострими суспільними й науковими дискусіями щодо її впливу на конфесійний ландшафт і релігійну безпеку країни.

Ключові слова: нові релігійні рухи, неохаризматичний протестантизм, Духовний центр "Відродження", релігійна модернізація, духовний пошук, релігійна ідентичність, релігійна безпека, харизматичне лідерство, медіатизація релігії.

Вступ

Сучасна Україна перебуває в стані глибоких суспільних трансформацій, зумовлених війною, масштабними соціально-економічними змінами, міграційними процесами та кризою традиційних моделей ідентичності. У таких умовах особливої ваги набуває проблема пошуку духовних орієнтирів, моральної стабільності та нових форм релігійної самоідентифікації. Релігійні організації, зокрема протестантського та неохаризматичного спрямування, активно реагують на запити суспільства, пропонуючи альтернативні моделі духовного життя, соціальної підтримки та громадянської активності. Духовний центр (ДЦ) "Відродження" є одним із найбільш помітних представників цього релігійного середовища, що актуалізує потребу її наукового осмислення.

Окрім духовного виміру, діяльність ДЦ "Відродження" відбувається у складному полі взаємодії релігії, медіа, політики та громадянського суспільства. Її публічність, соціальні ініціативи, використання сучасних комунікаційних технологій і водночас наявність суспільних дискусій навколо її статусу та впливу роблять цей феномен важливим об'єктом релігієзнавчого, соціологічного й культурологічного аналізу. Дослідження зазначеної теми дозволяє глибше зрозуміти механізми трансформації релігійності в

умовах кризи, а також роль новітніх релігійних рухів у формуванні світоглядних орієнтирів українського суспільства.

Огляд літератури. Вагомий внесок у дослідження трансформацій сучасного релігійного простору України, проблем новітніх релігійних рухів та питань релігійної безпеки зробили українські релігієзнавці (Колодний, 2008; Филипович, 2009; Орлов, 2012). Також слід зауважити, що у працях О. І. Предко та Є. А. Харьковщеника розкрито концептуальні засади релігійної безпеки в умовах російсько-української війни, проаналізовано ризики й виклики, що постають перед релігійною сферою в умовах соціальної нестабільності та воєнних трансформацій суспільства (Предко, & Харьковщенико, 2025; Kharkovshchenko, & Turenko, 2024; Kharkovshchenko et al., 2025). У низці досліджень О. І. Предко також розглянуто функціонування новітніх релігійних рухів у контексті сучасних соціокультурних процесів, окреслено механізми їх виникнення, особливості діяльності та вплив на формування релігійної ідентичності в Україні (Предко, 2025; Predko, & Predko, 2024; Predko, & Ptytsia, 2025). Зазначені праці формують важливе теоретико-методологічне підґрунтя для осмислення ролі новітніх релігійних рухів у сучасному релігійному ландшафті України.

Метою статті є релігієзнавчий огляд діяльності Духовного центру "Відродження" та визначення його місця в сучасному релігійному ландшафті України.

Завдання дослідження: проаналізувати історію становлення, основні доктринальні засади та організаційні особливості ДЦ "Відродження" в Україні; визначити специфіку суспільної діяльності релігійної організації "Відродження" та її вплив на процеси духовного пошуку й трансформації релігійної ідентичності в умовах сучасних соціокультурних викликів.

Методи

Методологічною основою статті є міждисциплінарний підхід, що поєднує релігієзнавчий, соціально-філософський та соціологічний аналіз феномену новітніх протестантських рухів в умовах суспільних трансформацій. Така інтегративна оптика зумовлена складністю об'єкта дослідження, який функціонує одночасно в духовному, соціальному, культурному та комунікативному просторах сучасної України. Теоретичним підґрунтям виступають теорії індивідуалізації релігійності та десакралізації традиційних інституцій, а також підходи до аналізу нових релігійних рухів і неохаризматичних спільнот. Важливе значення має концепція "медіатизації релігії", що дозволяє осмислити трансформацію форм релігійної комунікації у цифрову епоху, а також підхід до релігії як соціального інституту, який виконує інтегративні, компенсаторні та смислотворчі функції.

Результати

Історія становлення, доктринальні засади та організаційні особливості ДЦ "Відродження" в Україні. Духовний центр (ДЦ) "Відродження" в Україні постав у контексті релігійної лібералізації та світоглядного плюралізму, що стали можливими після здобуття незалежності в 1991 році. Період пострадянської трансформації характеризувався руйнуванням усталених ідеологічних структур, кризою колективної ідентичності та активним пошуком нових духовних орієнтирів. Саме в цьому соціокультурному середовищі відбувався інтенсивний розвиток протестантських та неохаризматичних громад, які запропонували альтернативні моделі релігійного досвіду, засновані на особистісному переживанні віри, динамічному богослужінні та активній соціальній позиції.

Відповідно до типології нових релігійних течій (НРТ), запропонованої у сучасному релігієзнавстві (зокрема у класифікації В. Орлова), ДЦ "Відродження" доцільно віднести до групи рухів історичного походження, які мають безпосередній генетичний зв'язок із традиційним християнством. У зазначеній категорії ця спільнота репрезентує вестернізовані релігійні рухи, а саме напрям "нового християнства", що об'єднує різноманітні харизматичні та неохаризматичні протестантські громади. Представники цього спрямування зберігають базові елементи християнської догматики, водночас модернізуючи культову практику й адаптуючи її до соціокультурних умов сучасності та потреб вірян. Для таких спільнот характерні акцент на особистісному духовному досвіді, активній дії Святого Духа, динамічних формах богослужіння, а також високий рівень місіонерської та соціальної активності. Отже, релігійну організацію "Відродження" можна кваліфікувати як один із різновидів неохаризматичного протестантизму, що функціонує в контексті ширшого феномену нових християнських рухів (Орлов, 2012, с. 120–121).

Ідейно ДЦ "Відродження" належить до неохаризматичного напрямку протестантизму, що сформувався у другій половині ХХ століття в межах глобального п'ятидесятницько-харизматичного руху. В Україні він

розпочав активну діяльність у 1990-х роках, спираючись як на місіонерські ініціативи, так і на внутрішній запит суспільства на оновлення духовного життя. Важливу роль у становленні організації відіграв фактор урбанізації: громади формувалися переважно у великих містах, де відчувалася більша відкритість до нових релігійних форм та інтенсивніші процеси соціальної мобільності.

Історія розвитку ДЦ "Відродження" в Україні пов'язана з формуванням мережі громад, які поступово інституціоналізувалися та набули організаційної цілісності. На початковому етапі його діяльність характеризувалася місіонерською активністю, проведенням масових зібрань, використанням сучасних музичних форм богослужіння та широким залученням медіа. З часом відбулося юридичне оформлення структур, створення централізованих органів управління, а також розширення напрямів діяльності – освітніх, благодійних та соціальних.

Доктринально ДЦ "Відродження" спирається на євангельське християнство з акцентом на авторитеті Святого Письма як основного джерела віровчення. Центральне місце посідає вчення про особисте навернення, народження "згори" та необхідність індивідуального прийняття Ісуса Христа як Спасителя. Значну увагу приділено темі духовного оновлення, трансформації особистості через віру, а також практиці молитви, поклоніння й проповіді.

Характерною рисою неохаризматичного богослов'я є наголос на дії Святого Духа в житті вірянина. У богослужбовій практиці це проявляється через молитви за зцілення, очікування духовних дарів, емоційно насичене поклоніння. Така модель релігійності відповідає сучасним тенденціям індивідуалізації віри, коли духовний досвід сприймається як особистісно значущий та екзистенційно пережитий.

Водночас доктринальні положення поєднуються з етичним виміром, що передбачає активну життєву позицію послідовників, їхню відповідальність за родину, працю, громадянську поведінку. У проповідницькій риторичі часто підкреслюється цінність особистісного розвитку, моральної дисципліни, соціальної активності. Таким чином формується модель "діяльної віри", що інтегрує духовне життя з повсякденною соціальною практикою.

Організаційно ДЦ "Відродження" має централізовану структуру з визначеним керівництвом та мережею регіональних громад. Управління поєднує пасторське лідерство з елементами колегіальності. Важливу роль відіграє інститут пастора як духовного наставника й організатора громади. Така модель відповідає харизматичному типу лідерства, де авторитет ґрунтується на духовному досвіді, проповідницьких здібностях та здатності консолідувати спільноту.

Особливістю організаційної діяльності є активне використання сучасних інформаційних технологій. Онлайн-трансляції богослужінь, присутність у соціальних мережах, цифрові освітні програми сприяють розширенню аудиторії та інтеграції релігійної організації у глобальний комунікативний простір. Це дозволяє адаптувати релігійний меседж до нових поколінь, для яких цифрова комунікація є звичним середовищем соціалізації.

Соціальна діяльність становить вагомий компонент функціонування Духовного центру. Благодійні ініціативи, допомога соціально вразливим групам, підтримка сімей, участь у гуманітарних проєктах формують позитивний образ активної спільноти. В умовах війни та гуманітарної кризи релігійні громади, зокрема й ДЦ "Відродження", залучені до волонтерської діяльності, надання психологічної та матеріальної підтримки постраждалим.

Важливим аспектом є також освітній напрям. Проведення біблійних курсів, лідерських програм, молодіжних зустрічей сприяє формуванню внутрішньої ідентичності спільноти та відтворенню її ціннісних орієнтирів. Освітні ініціативи спрямовані не лише на поглиблення богословських знань, а й на розвиток комунікативних, організаційних та соціальних компетентностей членів громади.

У соціокультурному вимірі ДЦ "Відродження" репрезентує модель релігійності, що поєднує глобальні неохаризматичні тенденції з українським контекстом. Його діяльність відображає процеси релігійної модернізації, коли традиційні форми сакрального переосмислюються через призму сучасних потреб особистості та суспільства. Водночас наявність суспільних дискусій докола неохаризматичних рухів засвідчує складність їх інтеграції у конфесійну мапу України, де історично домінували традиційні християнські церкви.

Відповідно, історія становлення ДЦ "Відродження" в Україні пов'язана з пострадянськими трансформаціями, релігійним плюралізмом і пошуком нових духовних моделей. Її доктринальні засади ґрунтуються на євангельському християнстві з акцентом на особистісному наверненні та дії Святого Духа, а організаційна структура поєднує централізоване управління з активною мережею громад. У сучасному українському контексті ця церква постає як динамічний релігійний актор, що адаптується до викликів часу та прагне поєднати духовну місію із соціальною відповідальністю.

Отже, генезис та еволюція ДЦ "Відродження" в Україні тісно пов'язані з пострадянськими соціокультурними трансформаціями й утвердженням релігійного плюралізму. Доктринальні засади організації, що ґрунтуються на євангельському християнстві з вираженням неохаризматичним акцентом, поєднуються з централізованою структурою управління та гнучкими механізмами соціальної адаптації. У сучасному українському суспільстві цей Духовний центр постає як динамічний суб'єкт релігійного життя, який намагається поєднувати суто духовну місію з активною соціальною та волонтерською відповідальністю.

Специфіка суспільної діяльності ДЦ "Відродження" та його вплив на процеси духовного пошуку й трансформації релігійної ідентичності. Суспільна діяльність Духовного центру (ДЦ) "Відродження" в Україні розгортається в умовах глибокої соціальної турбулентності, зумовленої війною, масовою міграцією, економічною нестабільністю та кризою довіри до традиційних інституцій. У такому контексті релігійні організації виконують не лише культову, а й компенсаторну, інтегративну та смислотворчу функції. ДЦ "Відродження" позиціонує себе як спільноту, здатну надати людині не тільки духовну підтримку, а й практичні механізми адаптації до нових соціальних реалій.

Однією з ключових характеристик його суспільної активності є поєднання релігійної проповіді з конкретною соціальною допомогою. Благодійні програми, гуманітарна підтримка постраждалих від війни, участь у волонтерських ініціативах формують образ ДЦ як дієвого суб'єкта громадянського суспільства. У ситуації, коли державні механізми часто перевантажені або обмежені в ресурсах, релігійні громади стають важливими каналами швидкої допомоги та горизонтальної солідарності.

Особливої ваги набуває психологічна та духовна підтримка. Проповіді, молитви, консультації, групи взаємодопомоги створюють простір, у якому людина може осмислити власний досвід втрат, страху та невизначеності. У межах харизматичної традиції акцент

робиться на особистісному переживанні Божої присутності, що сприяє формуванню внутрішнього відчуття надії та відновлення. Такий підхід відповідає запиту суспільства на екзистенційну опору в умовах травматичного досвіду війни.

Суттєвою рисою діяльності ДЦ "Відродження" є активна робота з молоддю. Молодіжні зустрічі, освітні програми, лідерські школи сприяють формуванню нової генерації вірян, для яких релігійність поєднується з активною соціальною позицією. Молодіжний формат комунікації – використання сучасної музики, інтерактивних форм спілкування, цифрових платформ – забезпечує інтеграцію організації в актуальний культурний простір. У цьому аспекті релігійна спільнота виступає не як ізольований інститут, а як частина ширшого соціального поля.

Важливим напрямом є сімейне служіння. Підтримка інституту родини, проведення тренінгів з питань подружніх взаємин та виховання дітей формують систему цінностей, орієнтовану на стабільність і відповідальність. У період соціальних трансформацій, коли традиційні моделі сімейних відносин зазнають змін, релігійна громада пропонує нормативну етичну рамку, що сприяє збереженню моральної цілісності особистості.

Особливу роль відіграє комунікативна стратегія організації. Використання соціальних мереж, онлайн-проповідей та відеотрансляцій дозволяє охопити широкую аудиторію, зокрема й тих осіб, які перебувають за межами України. У цьому сенсі формується транснаціональний вимір релігійної ідентичності, коли віряни залишаються інтегрованими в духовну спільноту незалежно від фізичного місця перебування. Такий формат сприяє збереженню ціннісної єдності української діаспори в умовах вимушеної міграції.

Утім, як справедливо підкреслює Л. Филипович, з огляду на відносно незначну чисельність прихильників нові релігійні течії не мають достатнього соціального потенціалу для масштабного протесту чи відкритої конфронтації з історичними церквами та конфесіями, зокрема й у контексті українського релігійного середовища або державної політики, яку вони іноді сприймають як дискримінаційну. Попри це, у поодиноких випадках представники таких спільнот намагаються захищати власні інтереси та репутацію у правовому полі, звертаючись до судових інстанцій із позовами, де відповідачами виступають засоби масової інформації. Водночас для більшості нових релігійних рухів характерною є інша стратегія реагування на суспільне несприйняття – дистанціювання від ширшого соціального середовища, ігнорування зовнішньої критики, а також тенденція до посилення внутрішньої замкненості шляхом формування більш ізольованих організаційних структур у межах власних релігійних спільнот (Филипович, 2009, с. 149).

У соціологічному вимірі діяльність ДЦ "Відродження" відображає тенденцію до індивідуалізації релігійності. Людина долучається до спільноти не стільки за традиційною конфесійною спадковістю, скільки через особистий вибір і пережитий досвід. Це сприяє трансформації релігійної ідентичності від колективно-історичної до особистісно-екзистенційної. Віра стає елементом самореалізації та конструювання життєвої стратегії.

Водночас діяльність організації супроводжується суспільними дискусіями. Критика з боку представників традиційних конфесій або світського середовища пов'язана з особливостями харизматичної практики, питаннями прозорості організаційної діяльності та впливу на вірян. Наявність таких дискусій свідчить про активне

включення організації в публічний простір і про складність інтеграції новітніх релігійних рухів у конфесійну структуру України. З наукової точки зору це потребує не оцінних суджень, а об'єктивного аналізу соціальних функцій та механізмів впливу.

У контексті духовного пошуку сучасного українця ДЦ "Відродження" пропонує модель віри, орієнтовану на внутрішню трансформацію, оптимізм і активність. У проповідницькому дискурсі часто звучить ідея відновлення – як особистого, так і суспільного. Така риторика корелює з ширшим національним наративом відбудови та оновлення країни після руйнувань. Отже, духовний меседж організації інтегрується у загальний соціальний контекст, формуючи синергію між релігійною та громадянською ідентичністю.

У культурологічному аспекті діяльність ДЦ демонструє адаптивність до сучасних форм культури. Поєднання сакрального змісту з елементами сучасної музики, візуальної естетики та медіатехнологій створює новий тип релігійної комунікації. Це сприяє подоланню бар'єру між "традиційною" релігійністю та повсякденним культурним досвідом людини постмодерного суспільства.

Як бачимо, суспільна діяльність ДЦ "Відродження" в Україні має комплексний характер і охоплює духовний, соціальний, освітній та комунікативний виміри. Його вплив на процеси духовного пошуку виявляється через формування особистісно зорієнтованої моделі віри, що відповідає запиту суспільства в умовах кризи та трансформації. У сучасному соціокультурному просторі ДЦ постає одним із суб'єктів, які беруть участь у переосмисленні релігійної ідентичності, поєднуючи глобальні харизматичні тенденції з українським соціокультурним контекстом.

Публічний образ ДЦ "Відродження" в українському соціокультурному просторі. В умовах глибоких суспільних трансформацій особливої ваги набуває не лише внутрішня організаційна структура чи доктринальні засади релігійної спільноти, а й її публічний образ, способи самопрезентації та характер взаємодії з іншими соціальними інститутами. Для Духовного центру (ДЦ) "Відродження" цей вимір є принципово важливим, оскільки він функціонує в багатоконфесійному середовищі України, де історично домінують православні та греко-католицькі традиції, а також присутній розвинений спектр протестантських спільнот.

Тому доречною видається думка А. Колодного, який зазначає, що християнська традиція в Україні зберіглася завдяки тому, що вона розвивалася у формах, органічно сформованих і прийнятих самим українським народом, водночас не втрачаючи фундаментального євангельського змісту та первісного духовного імпульсу. Однією з причин життєздатності цього явища стало те, що українське християнство не було застиглим чи закритим у межах незмінних богословських схем і усталених обрядових стандартів, а залишалося динамічним і відкритим до історичних змін. У цьому контексті застереження, які іноді лунають з боку представників традиційних конфесій щодо небажаності будь-яких трансформацій у релігійному житті, а також заклики до втручання держави задля збереження усталених протягом століть форм релігійності, видаються анахронічними. Сучасна Україна функціонує в умовах глобалізованого світу, а тому процеси, що характеризують розвиток світової релігійності, неминуче впливають і на трансформації її власного релігійного простору (Колодний, 2008, с. 20).

Публічний образ ДЦ формується на перетині кількох чинників: медійної активності, соціальної діяльності, участі у громадських ініціативах, а також через дискусії,

що виникають довкола його богословських та організаційних особливостей. У сучасному інформаційному суспільстві репутаційний вимір стає одним із ключових індикаторів впливу релігійної організації. ДЦ "Відродження" активно використовує цифрові платформи – офіційні сайти, YouTube-канали, соціальні мережі – для трансляції богослужінь, проповідей, презентації соціальних проєктів. Така стратегія забезпечує відкритість і доступність, формуючи образ динамічної, сучасної та технологічно інтегрованої спільноти.

Медіаприсутність сприяє формуванню специфічного типу релігійної публічності, коли сакральний простір виходить за межі храму та стає частиною загального інформаційного поля. Це відповідає тенденціям "медіатизації релігії", коли духовні практики адаптуються до логіки масової комунікації. Водночас така відкритість підвищує рівень суспільної уваги й критичності, оскільки будь-яка діяльність стає предметом публічного обговорення.

У контексті взаємодії з державними інституціями ДЦ "Відродження" діє в межах чинного законодавства України про свободу совісті та релігійні організації. Юридична реєстрація громад, участь у гуманітарних програмах, співпраця з місцевими органами влади у сфері соціальної допомоги свідчать про прагнення інтегруватися в легітимний правовий простір. У період воєнного стану релігійні організації, включно з неохаризматичними спільнотами, беруть участь у волонтерській діяльності, що посилює їхню роль як партнерів у сфері соціальної підтримки населення.

Взаємодія з громадянським суспільством виявляється через участь у благодійних фондах, соціальних ініціативах та освітніх проєктах. Така активність сприяє формуванню образу ДЦ як соціально відповідального суб'єкта, що виходить за межі суто культової функції. У цьому вимірі він долучається до процесів консолідації суспільства, зокрема через підтримку внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців та їхніх родин.

Особливу складність становить конфесійний вимір взаємодії. Український релігійний простір є багатоконфесійним і часто чутливим до появи нових релігійних рухів. Неохаризматичні церкви нерідко стають об'єктом критики з боку традиційних конфесій, що пов'язано з відмінностями у богослов'ї, літургійній практиці та стилі релігійного життя. ДЦ "Відродження" функціонує в цьому середовищі як самостійний суб'єкт, що прагне зберегти власну ідентичність, водночас уникаючи конфліктної риторики.

Публічні дискусії довкола діяльності Духовного центру можуть мати різний характер – від богословських зауважень до соціально-політичних оцінок. У науковому вимірі такі дискусії слід розглядати як вияв процесу інституційної адаптації новітніх релігійних рухів у межах усталеного конфесійного ландшафту. Кожна нова релігійна форма проходить етапи суспільної апробації, критики та поступового визнання або маргіналізації. Аналіз публічного образу ДЦ "Відродження" дозволяє простежити, яким чином він позиціонує себе в умовах цього складного балансу.

Важливим аспектом є політична нейтральність або дистанціювання від прямої партійної діяльності. У сучасній Україні питання взаємодії релігії і політики є надзвичайно чутливим, особливо в умовах війни. Публічні заяви релігійних лідерів, участь у загальнонаціональних ініціативах, підтримка гуманітарних програм формують громадянську позицію, але водночас вимагають обережності щодо прямого політичного залучення. У цьому контексті ДЦ демонструє прагнення залишатися насамперед духовною інституцією, що діє в межах морально-етичного впливу.

Соціокультурний простір України сьогодні характеризується підвищенням рівнем критичності, особливо щодо будь-яких організацій, які мають значний вплив на свідомість громадян. Тому питання прозорості, підзвітності та відкритості стають ключовими для формування довіри. Публічні звіти про соціальні проекти, комунікація з громадськістю, участь у міжконфесійних заходах сприяють зміцненню легітимності в очах суспільства.

У ширшому культурному вимірі ДЦ "Відродження" є частиною процесу релігійної диверсифікації України. Його присутність відображає трансформацію духовного поля від моноконфесійної домінанти до плюралістичної моделі, де співіснують різні форми християнства та інші релігійні традиції. Така ситуація стимулює розвиток міжконфесійного діалогу, а також підвищує рівень релігійної грамотності населення.

Публічний образ організації значною мірою залежить від постаті її лідерів. Харизматичне лідерство може посилювати консолідацію спільноти та привертати увагу ширшої аудиторії, проте водночас потребує високого рівня відповідальності та етичної прозорості. У сучасному медійному середовищі персоніфікація релігійної організації стає важливим чинником її сприйняття.

Як результат, аналіз публічного образу ДЦ "Відродження" та його взаємодії з державними, громадськими й конфесійними інституціями дозволяє глибше зрозуміти механізми функціонування новітніх релігійних рухів у сучасній Україні. Його діяльність розгортається на перетині духовного служіння, соціальної відповідальності та публічної комунікації. У складному полі суспільних очікувань і критичних оцінок ДЦ формує власну модель присутності, що поєднує релігійний меседж із прагненням бути активним учасником процесів національного відновлення та соціальної солідарності.

Дискусія і висновки

Отже, аналіз діяльності Духовного центру "Відродження" дозволяє розглядати її як один із виявів трансформації релігійності в сучасній Україні, що формується на перетині глобальних неохаризматичних тенденцій і специфічного соціокультурного контексту пострадянського суспільства. Її виникнення та розвиток пов'язані з процесами релігійного плюралізму, індивідуалізації віри та пошуку нових духовних орієнтирів у період глибоких суспільних змін. ДЦ поєднує традиційні елементи євангельського християнства з модернізованими формами культової практики, активним використанням медіатехнологій та розвинутою соціальною діяльністю, що сприяє її інтеграції у громадянське суспільство. Водночас її присутність у релігійному просторі України супроводжується суспільними дискусіями, пов'язаними з місцем новітніх релігійних рухів у конфесійному ландшафті та їх взаємодією з традиційними церквами. Таким чином, Духовний центр "Відродження" постає не лише як релігійна організація, а й як соціокультурний феномен, що відображає процеси модернізації духовного життя, розширення релігійної різноманітності та формування нових моделей релігійної ідентичності в сучасному українському суспільстві.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Колодний, А. (2008). Релігійне життя України в його перспективах. В *Україна релігійна: Книга друга. Прогнози релігійних процесів в Україні* (с. 12–22). Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України.
- Орлов, В. М. (2012). Основні підходи до типологізації та класифікації нових релігійних течій у сучасних українських та закордонних дослідженнях. *Культура народів Причорномор'я*, 227, 119–123. <http://journals.nbuv.gov.ua/baza/frame.html>
- Предко, О. І. (2025). Новітні релігійні рухи в умовах російсько-української війни: Механізм виникнення та функціональні прояви. У *Філософія, релігія та медицина в сучасну добу: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)* (с. 41–43). Фенікс.
- Предко, О. І., & Харьковщенко, Є. А. (2025). *Релігійна безпека в умовах російсько-української війни: Сутність і виклики*. У П. В. Губерський (Ред.), *Соціокультурні практики протидії загрозам російської збройної агресії* (с. 136–159). Сергійчук М. П. <https://dphs.univ.kiev.ua/files/mon2025fr.pdf>
- Филипович, Л. (2009). Нові релігійні течії України: Загрози уявні і реальні. *Релігійна свобода*, 14, 145–151.
- Kharkovshchenko, Y., & Turenko, V. (2024). Specifics of religious security in the (pre) war conditions in Ukraine: The task for humanitarian policy. *Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник*, 1(23), 65–69. <https://doi.org/10.17721/sophia.2024.23.13>
- Kharkovshchenko, Y., Kostuk, O., Zubchuk, O., & Piletsky, E. (2024). The religious landscape amidst warfare in Ukraine: Assessing the situation. *Multidisciplinary Science Journal*, 6(s1), Article 2024ss0728. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0728>
- Predko, O., & Pytsia, M. (2025). Religious faith in the context of the Russian-Ukrainian war: Challenges and risks. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*, 45(6), 147–157. <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2639>
- Predko, O., & Predko, D. (2024). Religious security: Its essence and main factors (Ukrainian context). *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*, 44(3), 58–73. <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2516>
- References**
- Fylypovych, L. (2009). New religious movements of Ukraine: Imaginary and real threats. *Religious Freedom*, 14, 145–151 [in Ukrainian].
- Kharkovshchenko, Y., & Turenko, V. (2024). Specifics of religious security in the (pre) war conditions in Ukraine: The task for humanitarian policy. *Sophia. Human and Religious Studies Bulletin*, 23(1), 65–69. <https://doi.org/10.17721/sophia.2024.23.13>
- Kharkovshchenko, Y., Kostuk, O., Zubchuk, O., & Piletsky, E. (2024). The religious landscape amidst warfare in Ukraine: Assessing the situation. *Multidisciplinary Science Journal*, 6(s1), Article 2024ss0728. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0728>
- Kolodnyi, A. (2008). Religious life of Ukraine in its perspectives. In *Religious Ukraine: Book Two. Forecasts of Religious Processes in Ukraine* (pp. 12–22). H. S. Skovoroda Institute of Philosophy of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
- Orlov, V. M. (2012). Main approaches to the typologization and classification of new religious movements in modern Ukrainian and foreign studies. *Kultura Narodov Prichernomorya*, 227, 119–123 [in Ukrainian]. <http://journals.nbuv.gov.ua/baza/frame.html>
- Predko, O. I. (2025). New religious movements in the conditions of the Russian-Ukrainian war: Mechanism of origin and functional manifestations. In *Philosophy, religion and medicine in the modern era: Materials of the VII International scientific and practical conference* (pp. 41–43). Feniks [in Ukrainian].
- Predko, O. I., & Kharkovshchenko, Ye. A. (2025). Religious security in the conditions of the Russian-Ukrainian war: Essence and challenges. In L. V. Huberskyi (Ed.), *Sociocultural practices of countering the threats of Russian armed aggression* (pp. 136–158). Serhiichuk M. P. [in Ukrainian] <https://dphs.univ.kiev.ua/files/mon2025fr.pdf>
- Predko, O., & Predko, D. (2024). Religious security: Its essence and main factors (Ukrainian context). *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*, 44(3), 58–73. <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2516>
- Predko, O., & Pytsia, M. (2025). Religious faith in the context of the Russian-Ukrainian war: Challenges and risks. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*, 45(6), 147–157. <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2639>

Отримано редакцію журналу / Received: 24.03.26

Прорецензовано / Revised: 12.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 27.04.26

Опубліковано / Published: 02.09.26

Dmytro VALIUK, PhD Student
ORCID ID: 0009-0007-6102-024X
e-mail: dimavaluh@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE "VIDRODZHENNIA" (REBORN) SPIRITUAL CENTER IN THE RELIGIOUS LANDSCAPE OF CONTEMPORARY UKRAINE: A RELIGIOUS STUDIES PERSPECTIVE

Background. The article emphasizes that under contemporary conditions, comprehending the role of new Christian religious movements in the processes of socio-cultural transformations in modern Ukraine has acquired particular urgency. Wartime conditions, large-scale migration processes, the crisis of traditional identities, and intensifying globalizing influences actualize the need for new spiritual landmarks and forms of religious self-identification. In this context, analyzing the activities of Neo-Charismatic communities, specifically the "Vidrodzhennia" Spiritual Center, which is a prominent actor in Ukraine's contemporary religious space, is of vital importance. The purpose of the article is to analyze the history of formation, doctrinal tenets, organizational characteristics, and social activities of the "Vidrodzhennia" Spiritual Center, as well as to determine its role in shaping the spiritual orientations of Ukrainian society under conditions of profound socio-cultural shifts.

Methods. An interdisciplinary approach combining religious studies, socio-philosophical, and sociological analyses was chosen as the methodological foundation of the study. Frameworks for researching new religious movements were utilized, including the concepts of individualization of religiosity and the mediatization of religion in the era of globalization. The application of hermeneutic and comparative methods allowed for the interpretation of the doctrinal features of the community under study and the determination of its place within the structure of contemporary religious diversity in Ukraine.

Results. The article demonstrates that the "Vidrodzhennia" Spiritual Center belongs to the Neo-Charismatic movement, which emerged within the global Pentecostal-Charismatic movement and gained ground in Ukraine during the period of post-Soviet transformations. Its theology is grounded in Evangelical Christianity, with an emphasis on personal conversion, spiritual renewal, and charismatic practices. The organizational structure of the community combines centralized leadership governance with a network of regional congregations, while its cultic practice is characterized by dynamic forms of worship, the active utilization of modern media, and the involvement of adherents in social and charitable activities.

Conclusions. It is proved that the activities of the "Vidrodzhennia" Spiritual Center reflect the general processes of the transformation of religiosity under the conditions of globalization. This institution is shown to offer a model of religiosity oriented toward an emotionally intense, personal experience of faith and specific forms of group solidarity and mutual assistance. At the same time, the specificity and methods of this organization's public activity are accompanied by sharp public and scholarly debates regarding its impact on the denominational landscape and the religious security of the country.

Keywords: new religious movements, Neo-Charismatic Protestantism, "Vidrodzhennia" Spiritual Center, religious modernization, spiritual quest, religious identity, religious security, charismatic leadership, mediatization of religion.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflict of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.